

DERINIMO PAŽYMA
DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS NUTARIMO „DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS VIETOS SAVIVALDOS
ĮSTATYMO NR. I-533 6 IR 7 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO NR. XIVP-2789“ PROJEKTO
(TAIS NR. 23-9963)

Institucijos pavadinimas, rašto data ir numeris	Pastabos ir pasiūlymai	Žyma apie pastabas ir pasiūlymus
Lietuvos savivaldybių asociacijos 2023-07-04 raštas Nr. (13)-SD-482	<p>Nepritariame Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo Nr. I-533 6 ir 7 straipsnių pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIVP-2789 1 straipsniu 6 straipsnio pakeitimui, kuriuo siekiama pripažinti netekusiu galios 6 straipsnio 5 punktą 5) savivaldybės teritorijoje gyvenančių vaikų iki 16 metų mokymosi pagal privalomojo švietimo programas užtikrinimas, t. y. mažinamas savivaldybių savarankiškumas.</p> <p>Ši funkcija, priskirta Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatyme tiek valstybės perduotoms funkcijoms, tiek savarankiškoms funkcijoms, geriausiai atspindi dabartinę situaciją. Ugdymo proceso užtikrinimui finansavimas skiriamas vadovaujantis Vyriausybės nutarimu tvirtinamu Mokymo lėšų apskaičiavimo, paskirstymo ir panaudojimo tvarkos aprašu. Aprašas reglamentuoja iš Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto skiriamų mokymo lėšų apskaičiavimą, paskirstymą ir panaudojimą ne tik savivaldybių, bet ir valstybinių, nevalstybinių mokyklų, teikiančių ikimokyklinį, priešmokyklinį ir bendrąjį ugdymą mokinių, kurie mokosi pagal ikimokyklinio, priešmokyklinio, pradinio, pagrindinio arba vidurinio ugdymo programas ugdymo reikmėms tenkinti. Užtikrinant mokinių ugdymo procesą labai svarbu ir kitos funkcijos,</p>	<p>Neatsižvelgta. Pagal Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo (2022 m. birželio 30 d. redakcija) 6 straipsnio 5 punktą, 7 straipsnio 6 punktą, savivaldybės teritorijoje gyvenančių vaikų iki 16 metų mokymosi pagal privalomojo švietimo programas užtikrinimas priskirtas tiek prie valstybinių, tiek prie savarankiškųjų savivaldybių funkcijų. Konstitucinis Teismas 2023 m. balandžio 26 d. nutarime Nr. KT40-N4/2023 pažymėjo, kad įstatymų leidėjas, paisydamas Konstitucijos, <i>inter alia</i> iš konstitucinio teisinės valstybės principo kylančio teisinio aiškumo imperatyvo, Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo nuostatomis turėtų aiškiai, nedviprasmiškai reglamentuoti, kokia sprendimų priėmimo laisvė savivaldybėms suteikiama joms įgyvendinant funkcijas švietimo srityje, <i>inter alia</i> užtikrinant savivaldybės teritorijoje gyvenančių vaikų iki 16 metų mokymąsi pagal privalomojo švietimo programas, t. y. aiškiai apibrėžti, kurios švietimo srities savivaldybių funkcijos yra priskiriamos prie valstybinių (valstybės perduotų savivaldybėms), o kurios – prie savarankiškųjų (Konstitucijos ir įstatymų nustatytų (priskirtų) savivaldybių funkcijų. Pažymėtina, kad ši valstybinė (valstybės perduotų savivaldybėms) funkcija yra finansuojama iš valstybės biudžeto specialios tikslinės dotacijos (toks reglamentavimas atitiktų ir dabartinę praktiką).</p>

	<p>kurias vykdo Savivaldybės. Savivaldybės, vykdydamos šią savarankišką funkciją, stengiasi turėti optimalų mokyklų tinklą, užtikrina švietimų įstaigų išlaikymą ir jų priežiūrą, formuoja kompetentingų mokytojų ir švietimo pagalbos specialistų komandas mokyklose, užtikrina mokinių pavėžėjimą, organizuoja mokinių maitinimą ir atlieka kitus veiksmus.</p>	
	<p>2. Nepritariame Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo Nr. I-533 6 ir 7 straipsnių pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIVP-2789 2 straipsniu 6 straipsnio pakeitimui, kuriuo siekiama papildyti 6 straipsnį nauju 7 punktu: „7) <i>koordinuotai teikiamų paslaugų vaikams nuo gimimo iki 18 metų (turintiems didelių ir labai didelių specialiųjų ugdymosi poreikių – iki mokslo metų, kuriais jiems sukanka 21 metai, pabaigos, o tiems, kurie dėl ligos mokėsi su pertraukomis ir pateikė tokių pertraukų priežastį pagrindžiančius dokumentus, – iki mokslo metų, kuriais jiems sukanka 23 metai, pabaigos) ir vaiko atstovams pagal įstatymą koordinavimas;</i>“ ir šią funkciją palikti 7 straipsnio 35 punktu, kaip dabar ir yra, nes:</p> <p>2.1. Tarpinstitucinio bendradarbiavimo koordinatorius (toliau – TBK) nėra vienintelė pareigybė savivaldybėse gaunanti valstybinį finansavimą ir atliekanti valstybės deleguotą funkciją, tai jaunimo reikalų koordinatorius, lietuvių kalbos tvarkytojas ir kt.</p> <p>2.2. Šis pakeitimas nepadidintų savivaldybės savarankumo, o tik užkirstų kelią lygiaverčiam TBK bendradarbiavimui su kitomis institucijomis, nes pakitus TBK statusui, bus sudėtinga gauti informaciją iš teisėsaugos institucijų, Vaiko teisių apsaugos tarnybos, sveikatos įstaigų, socialinių įstaigų, NVO ir kt. įstaigų.</p> <p>2.3. Atvejo vadybos funkcija yra valstybės deleguota</p>	<p>Neatsižvelgta. Siūlome pritarti koordinuotai teikiamų paslaugų vaikams nuo gimimo iki 18 metų (turintiems didelių ir labai didelių specialiųjų ugdymosi poreikių – iki mokslo metų, kuriais jiems sukanka 21 metai, pabaigos, o tiems, kurie dėl ligos mokėsi su pertraukomis ir pateikė tokių pertraukų priežastį pagrindžiančius dokumentus, – iki mokslo metų, kuriais jiems sukanka 23 metai, pabaigos) ir vaiko atstovams pagal įstatymą koordinavimo funkcijos (toliau – koordinuotai teikiamų švietimo pagalbos, socialinių ir sveikatos priežiūros paslaugų koordinavimo funkcija) priskyrimui prie savarankiškųjų savivaldybių funkcijų dėl šių priežasčių:</p> <p>1) pagal Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo 6 straipsnio 6 ir 44 punktus švietimo pagalbos teikimo mokiniui, mokytojui, šeimai, mokyklai, vaiko minimaliosios priežiūros priemonių vykdymo organizavimo ir koordinavimo, prevencinių programų įgyvendinimo mokyklose užtikrinimo funkcija, taip pat dalyvavimo vykdant vaiko teisių apsaugą, prevencinės pagalbos vaikui ir šeimai organizavimo, socialinių, švietimo, sveikatos priežiūros įstaigų bei kitų įstaigų teikiamų paslaugų koordinavimo užtikrinimo funkcija priskiriamos savarankiškosios savivaldybių funkcijoms, tačiau koordinuotai teikiamų švietimo pagalbos, socialinių ir sveikatos priežiūros paslaugų koordinavimas savivaldybėse yra priskiriamas prie valstybinių (valstybės perduotų savivaldybėms) funkcijų. Siekiant, kad pagalbos vaikui</p>

	<p>funkcija savivaldybėms, o koordinuotai teikiamos paslaugos, kai atvejo vadyba neduoda poveikio, kai trūksta švietimo, socialinės ir sveikatos priežiūros srities bendradarbiavimo, kai reikia komplekto skirtingų sričių specialistų teikiamų paslaugų, bus savivaldybės funkcija. Priskyrus TBK savarankiška savivaldybės funkcija, kaip bus užtikrintas veiklų koordinavimas tarp skirtingo pavaldumo institucijų.</p> <p>2.4. Dėl siūlomų pakeitimų nukentės vaikai ir šeimos bei asmenys, kuriems ši sistema buvo sukurta. Finansavimo šaltinio pakeitimas neprisidės prie vieningos koordinuotai teikiamų kokybiškų paslaugų užtikrinimo, ko valstybė nuosekliai siekė keletą metų, ir šių funkcijų vykdymo rezultatyvumo.</p>	<p>sistema savivaldybėje būtų nuosekli ir veiksminga, tikslinga atsakomybę ir už minėtų funkcijų atlikimą, ir už jų koordinavimą priskirti tam pačiam savivaldybių funkcijų savarankiškumo lygmeniui – savivaldybių savarankiškosioms funkcijoms;</p> <p>2) koordinuotai teikiamų švietimo pagalbos, socialinių ir sveikatos priežiūros paslaugų koordinavimo funkciją įgyvendina tarpinstitucinio bendradarbiavimo koordinatoriai. Siekdama geresnio minėtų paslaugų koordinavimo, valstybė prieš keletą metų inicijavo ir organizavo šių pareigybių steigimą savivaldybėse bei užtikrino jų išlaikymą iš valstybės biudžeto. Inicijavimo ir diegimo etape šios funkcijos priskyrimas prie valstybinių funkcijų buvo pagrįstas, nes buvo svarbu užtikrinti šios naujos funkcijos atlikimą bei tinkamą tikslinių valstybės biudžeto lėšų panaudojimą. Įvedant (institucionalizuojant) naujas pareigybes, laiduojant finansavimą ir išgryninant funkcijas, valstybinių institucijų vaidmuo koordinuojant veiksmus, įskaitant kontrolės aspektą, buvo svarbus. Šiuo metu tarpinstitucinio bendradarbiavimo koordinatoriai jau ne pirmus metus dirba visose savivaldybėse, jie yra savivaldybių administracijų valstybės tarnautojai, tarpinstitucinio bendradarbiavimo koordinatorių veikla aiškiai reglamentuota teisės aktuose. Galima konstatuoti, jog savivaldybės tinkamai užtikrina tarpinstitucinio bendradarbiavimo koordinatorių funkcijas ir gali jas vykdyti savarankiškai, teikdamos informaciją ir duomenis valstybinės švietimo stebėsenos tikslais, todėl šių darbuotojų veiklos priežiūra valstybės lygiu nėra aktuali ir šią funkciją tikslinga perduoti savivaldybėms kaip integralią ir neatsiejamą savivaldybėse veikiančios pagalbos vaikui sistemos dalį;</p> <p>3) koordinuotai teikiamų švietimo pagalbos, socialinių ir</p>
--	--	--

		<p>sveikatos priežiūros paslaugų koordinavimo funkcijos priskyrimas prie savarankiškųjų savivaldybių funkcijų nesumenkins tarpinstitucinio bendradarbiavimo koordinatorių statuso, įgaliojimų, teisių, neturės poveikio bendradarbiaujant su valstybės institucijomis, nes visa tai yra aiškiai reglamentuota teisės aktuose (Lietuvos Respublikos švietimo įstatymo 23 straipsnio 3 dalyje, Lietuvos Respublikos vaiko minimalios ir vidutinės priežiūros įstatyme bei poįstatyminiuose teisės aktuose);</p> <p>4) tarpinstitucinio bendradarbiavimo koordinatorius yra savivaldybės administracijos valstybės tarnautojas. Sprendimą dėl šio valstybės tarnautojo pareiginės algos dydžio, jo didinimo (pvz., valstybės tarnautojo veiklą įvertinus labai gerai), priemonių ar kitų su valstybės tarnybos santykiais susijusių išmokų skyrimo, vadovaudamasis teisės aktais, priima savivaldybės administracijos direktorius, o finansavimas šiems sprendimams įgyvendinti skiriamas iš valstybės biudžeto. Tokia praktika ydinga, nes sprendimai, nuo kurių priklauso finansavimo poreikis, ir sprendimai dėl lėšų skyrimo šiam poreikiui patenkinti priimami skirtinguose lygmenyse, neužtikrinama jų dermė;</p> <p>5) 2023 m. savivaldybėms skirta speciali tikslinė dotacija sudaro tik 1 519 tūkst. eurų (vidutiniškai vienai savivaldybei tenka 25,3 tūkst. eurų), todėl koordinuotai teikiamų švietimo pagalbos, socialinių ir sveikatos priežiūros paslaugų koordinavimo funkcijos finansavimas per valstybės biudžeto specialią tikslinę dotaciją savivaldybių biudžetams sukuria neproporcingą administracinę naštą (tiek valstybės, tiek savivaldybių institucijoms). Pritarus įstatymo projektui, būtų užtikrintas žymiai paprastesnis lėšų administravimas;</p> <p>6) pritarus nurodytam Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo pakeitimui, būtų užtikrintas tinkamas koordinuotai</p>
--	--	--

		<p>teikiamų švietimo pagalbos, socialinių ir sveikatos priežiūros paslaugų koordinavimo funkcijos finansavimas, numatant savivaldybių biudžetuose atitinkamas lėšas. Lietuvos Respublikos 2023 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymo 4 priede koordinuotai teikiamų švietimo pagalbos, socialinių ir sveikatos priežiūros paslaugų koordinavimo funkcijai įgyvendinti patvirtinta speciali tikslinė dotacija sudaro 1 209 tūkst. eurų, tačiau, vadovaujantis šio įstatymo 14 straipsnio 2 dalimi ir atsižvelgiant į lėšų poreikį tarpinstitucinio bendradarbiavimo koordinatorių pareigybėms išlaikyti, iš Ministerijos bendrųjų asignavimų 2023 m. papildomai šiam tikslui skirta 310 tūkst. eurų. Pritarus įstatymo pakeitimui, 2024 m. visa ši suma (1 519 tūkst. eurų) būtų numatyta savivaldybių biudžetuose. Atitinkamas finansavimas būtų įtrauktas į savivaldybių biudžetus ir vėlesniais metais.</p>
--	--	--